

ΘΕΑΤΡΟ «ΡΕΞ»

Πολωνικός θίασος παντομίμας

ΤΟΥ ΜΠΡΟΤΣΛΑΒ

ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΧΟΡΟΓΡΑΦΙΕΣ Χ. ΤΟΜΑΖΕΦΣΚΥ

Δέν είναι ή μιμική δεξιοτεχνία, πού θαυμάσαμε στήν πολωνική παντομίμα. Είναι οί άπεριόριστες πλαστικές έκφραστικές δυνατότητες πού μπορεί νά παρουσιάσει τό ανθρώπινο κορμί. "Αν ό λ ό γ ο ς είναι ή άδιαιρέσιμη παρουσία της ύπόστασης του ανθρώπου, τό κορμί του, δέν είναι μόνον ή πρώτη ύλη, αλλά ή πνευματική όδότητα καί ή καλλιτεχνική μορφή πού μπορεί νά πάρει ή ίδια ή ύλη σ'αυτά χέρια της τέχνης. "Η πολωνική παντομίμα δέν περιορίζεται στήν μιμητική καταστάσεων καί τύπων στήν στατική τους μαρφή. Κι' έδώ πρέπει νά κάνουμε μιά διάκριση μέ την καλλιτεχνική δημιουργία των μίμων. Ο μίμος ως επί τό πλείστον αποδίδουν μέ τίς κινήσεις του ανθρώπινου κορμιού καί ίδιως των άκρων τίς κινήσεις των διαφόρων φαινομένων της ζωής. Τό δάδισμα ενός ζώου, τό πέταγμα ενός πτηνού, άκούμα καί έναν τύπο από την ανθρώπινη ζωή, είτε στήν εργασία καί την δραστηριότητα (ό έμπορος, ό φοιτής κλπ.), είτε στήν ψυχική του κατάσταση (ό χαρούμενος, ό λυπημένος κλπ.). "Η παντομίμα δέν περιορίζεται σ' αυτό. "Επιχειρεί νά έκφράσει όλόκληρη ζωή αυτόνομα, όπως ό λόγος. Χρησιμοποιεί τά βοηθητικά στοιχεία του λόγου, τή μουσική ή τό χορό, αλλά βασικά δημιουργεί μέ την π ο λ ύ μ ο ρ φ η κίνηση όλου του κορμιού. "Ιδέες, συναισθήματα, καταστάσεις, μ' ένα λόγο δράση, έκφράζονται μέ τίς μιμικές κινήσεις. Στήν βάση αυτή εργάζεται καί δημιουργεί ό πολωνικός θίασος παντομίμας του Μπροτςλάβ. Δέν υποκαθιστά τό θέατρο, είναι ένα είδος θεάτρου, πού μπορεί νά αποδώσει από ένα άπλό σκίτς ως ένα όλόκληρο μιμόδραμα.

Στήν πολωνική παντομίμα δέν έχουμε ένα μίμο, σάν τον άξέχαστο Μαρσέλ Μορώ. "Εχουμε ένα θίασο μέ ήθοποιούς, πού ό «σκηνοθέτης» στήνει καί έρμηνεύει ένα έργο μέ τίς κινήσεις τους. Στο έργο αυτό ό Χ. Τομαζέφσκυ είναι ένας μεγάλος καλ λιτέχνης μέ πρωτοτυπία, δημιουργική κόπηση καί ύψηλή συναισθητική αποστολή. "Από την άποψη αυτή ή παντομίμα είναι από τά δυσκολότερα είδη της σκηνικής δημιουργίας καί ή πολωνική παντομίμα πού είδαμε από τά καταπληκτικώτερα θεάματα του κόσμου! Τό «Περπατώ» (μιμική παραλλαγή στο δάδισμα του ανθρώπου) ήταν ένα καμμάτι της κλασσικής μιμικής. Τό «Κουκούτσι καί τό κέλυφος» είναι άριστούργημα δεξιοτεχνίας. "Ο «Βόντσες», όμως, υπήρξε μιά όλόκληρωμένη επίδειξη των δυνατοτήτων της παντομίμας. "Ολόκληρο έργο — μιμόδραμα — μέ ήρωες καί δράση αποδόθηκε μέ μιά μιμική άρτιότητα, πού θεμελιώνει την παντομίμα ως αυτόνομο είδος. "Από τό «Βόντσες» ή σκηνή των άνακρίσεων του έγκληματος, ήταν μιά δραματική εικόνα πού θύμιζε σέ έφιαλτικότητα Κάφκα. "Η «Γυναίκα», όπου ό γλύπτης μορφοποιεί την ύλη, σέ γυναικείο κορμί, ήταν μιά δοκιμασία πνευματικού μόχθου. Τό κορμί του γλύπτη καί της γυναίκας, σέ κάθε πλάσιμο καί σέ κάθε χτύπημα της σμίλης αντιχτυπούσε τά συναισθήματα του γλύπτη καί την έκφραση της ζωής πού έπαιρνε ή ύλη. "Η «Γιάσελκας» μιά πολωνική παντομίμα μέ λαϊκοθησκευτικές παραδόσεις, γέμισε τή σκηνή μέ λαϊκό χιούμορ. "Ο «Λαβύρινθος» ανήκε στήν πιο μοντέρνα μιμική τόσο από άποψη μορφής όσο καί περιεχομένου.

Μιά γενική παρατήρηση πού θά μπορούσε νά γίνει γιά τό πρόγραμμα της παντομίμας, ήταν ότι τόσο τά θέματα όσο καί ή έρμηνεία είχαν βαθειά χαραγμένη την πληγή πού αφήνει ό ανθρώπινος πόνος. "Ακόμα καί κεί πού περνούσε ένα σατιρικό κομμάτι, ζύγιζε περισσότερο πρὸς

τόν πόνο παρά πρὸς τό καμικό. Δέν νομίζουμε ότι οφείλεται στο πρόγραμμα. "Ισως σ' όλη αυτή την έρμηνεία υπάρχει ό πόνος ενός πολυβασανισμένου λαού, πού έλεύθερος πιά συνειδητοποιεί την επώδυνη πορεία του.

Δυό λόγια γιά τή μουσική καί τά κοστούμια. "Η μουσική είχε επάλλεγει από κάθε περιγραφικό περιεχόμενο, καί πετύχαμε μέ μιά πλήρη άφαίρεση νά υπογραμμίσει την κίνηση. Τά κοστούμια είχαν όλα μιά αίσθησή ένταστικότητας πρὸς τον ρόλο του ήθοποιού καί αποτελούσαν κυριολεκτικά μέρος του ρόλου. "Ο "Έλληνας θεατής, πιστεύουμε, ότι δέν βόρεψε τίποτα από τή μαγεία του θεάματος, αν ή σκηνή φωτίζονταν περισσότερο.

Δώσαμε, όσο μπορούσαμε, μιά σύντομη ανάλυση του καλλιτεχνικού έργου πού παρουσιάσει ή πολωνική παντομίμα. Οί γραμμές αυτές δέν μπορούν νά άναπληρώσουν σέ τίποτα τή γνώση πού θά αποκτήσει ό άναγνώστης βλέποντας τό μοναδικό αυτό θέαμα. "Η πολωνική παντομίμα αποτελεί ένα μέρος της θεατρικής παιδείας μας. Καί από την άποψη αυτή όσοι μπορούν ως μη χάσουν δύο ώρες αισθητικής καί πνευματικής χαράς.

ΣΤΑΘΗΣ ΙΩ. ΔΡΟΜΑΖΟΣ